

Sygn. akt I ACz 984/13

POSTANOWIENIE

Dnia 27 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący:	SSA Andrzej Palacz
Sędziowie:	SA Marek Klimczak (spraw)
	SA Anna Pele

po rozpoznaniu w dniu 27 grudnia 2013 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa **J. M. i B. M.**

przeciwko **Przedsiębiorstwu Handlowo Usługowemu (...)**

o zapłatę

na skutek zażalenia **pozwanego**

na postanowienie Sądu Okręgowego- Sądu Gospodarczego w Rzeszowie

z dnia 21 października 2013 r., sygn. akt VI GC 173/11

p o s t a n a w i a:

o d d a l i ć zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy – Sąd Gospodarczy w Rzeszowie zabezpieczył roszczenie powodów J. M. i B. M. w stosunku do pozwanego Przedsiębiorstwa Handlowo Usługowego (...) Spółki Jawnej w R. o zapłatę kwoty 3.941.605,04 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania, do sumy zabezpieczenia wynoszącej 3.484.529,05 zł, poprzez obciążenie hipoteką przymusową prawa wieczystego użytkowania dwóch szczegółowo opisanych w tym postanowieniu nieruchomości pozwanego, w każdym wypadku do kwoty 1.742.264,51 zł.

W uzasadnieniu tego orzeczenia powiedziano, iż w ocenie Sądu Okręgowego, powodowie uprawdopodobnili zarówno roszczenie objęte pozwem w zakresie zabezpieczenia jak i interes prawny w uzyskiwaniu zabezpieczenia.

Sąd ten argumentował, że powodowie żądają w pozwie zasądzenia łącznie kwoty 3.941.605,04 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. Z pierwszej opinii biegłych sporządzonej w sprawie wynika, że roszczenie powodów jest niższe i sięga najwyżej kwoty niewiele przekraczającej

2.300.000 zł. Aktualnie nadal prowadzone jest postępowanie dowodowe i jest ono na etapie wyliczania wartości poszczególnych składników majątkowych pozwanej Spółki. Powodowie w zabezpieczeniu wskazali kwotę roszczenia głównego wynoszącą 2.075.432,50 zł (stanowiącą połowę wartości nieruchomości wchodzących w skład majątku pozwanej Spółki, który jest przedmiotem rozliczenia) oraz odsetki liczone od kwoty głównej w pozwie za okres od 1.04.2011 r. do 23.09.2013 r. W ocenie Sądu Okręgowego, całościowy materiał dowodowy w sprawie, a w

szczegółności treść opinii biegłych szacujących odrębnie majątek ruchomy i nieruchomości, pozwala na przyjęcie, że roszczenie w zakresie wskazanej przez powodów sumy zabezpieczenia (łącznie z kosztami procesu) jest dostatecznie uprawdopodobniony.

Zdaniem Sądu Okręgowego, powodowie dostatecznie uprawdopodobnili również interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, który przejawia się w pogorszeniu kondycji finansowej pozwanej Spółki, uzasadnionym podejrzeniu sprzecznego z prawem obciążenia i zbywania majątku pozwanej Spółki oraz przenoszenia składników majątkowych w postaci taboru samochodowego pozwanej Spółki na nowopowstałą jednostkę gospodarczą, tj. popełnienia czynów z art. 300 § 2 k.k. i z art. 301 § 1 k.k. Wskazuje to, według Sądu Okręgowego, na istnienie obiektywnego zagrożenia możliwości zaspokojenia powodów w następstwie działań pozwanego.

Wskazał następnie Sąd Okręgowy, iż zaproponowany przez powodów sposób zabezpieczenia, poprzez obciążenie hipoteką przymusową prawa wieczystego użytkowania wskazanych we wniosku nieruchomości, spełnia kryteria z art. 730¹ § 3 k.p.c. Zaznaczył jednak, iż nieuprawniony jest wniosek o dokonanie zabezpieczenia poprzez wpisanie hipoteki przymusowej odnośnie tej samej wierzytelności na dwóch różnych nieruchomościach pozwanego, bo w ten sposób uprawnieni domagają się w istocie wpisu hipoteki łącznej przymusowej, co jest niedopuszczalne z punktu widzenia art. 111¹ ust. 1 ustawy z dnia 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. nr 19, poz. 147 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem „jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, łączne obciążenie kilku nieruchomości hipoteką przymusową jest niedopuszczalne, chyba że nieruchomości te są już obciążone inną hipoteką łączną albo stanowią własność dłużników solidarnych”. Podstaw do wpisu hipoteki łącznej powodowie nie wykazali. Ponieważ jednak – jak stwierdził na koniec Sąd Okręgowy – złożyli wniosek alternatywny z dokonaniem repartycji sumy zabezpieczenia po połowie na obydwie wskazane we wniosku nieruchomości, to w takim też zakresie wniosek ten został uwzględniony na mocy art. 730 i nast. k.p.c. w związku z art. 747 pkt 2 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pozwany podniósł zarzut obrazy przepisów postępowania, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 243 k.p.c. poprzez ustalenie stanu faktycznego w sposób sprzeczny z zebrany materiałem dowodowym,
2. art. 730¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 730¹ § 2 k.p.c. poprzez udzielenie zabezpieczenia w sytuacji braku wiedzy co do wysokości roszczenia, a tym samym, interesu prawnego w jego udzieleniu,
3. art. 730¹ § 1 k.p.c. poprzez udzielenie zabezpieczenia w sytuacji braku interesu prawnego po stronie uprawnionego w jego udzieleniu,
4. art. 731 k.p.c. poprzez udzielenie zabezpieczenia, które zmierza do zaspokojenia roszczenia w całości,
5. art. 738 k.p.c. w związku z art. 730¹ § 3 k.p.c. poprzez udzielenie zabezpieczenia w wysokości 3.484.529,05 zł, tj. przekraczającej żądanie wniosku ($1.742.264,51 \text{ zł} \times 2 = 3.484.529,02 \text{ zł}$), przy przyjęciu przez Sąd, iż niedopuszczalne było zabezpieczenie roszczenia przez ustanowienie hipoteki przymusowej łącznej na nieruchomościach PST oraz obciążenie PST niepotrzebnie.

Mając na uwadze powyższe wniósł pozwany o zmianę zaskarżonego postanowienia oraz oddalenie wniosku jak też zasądzenie od uprawnionego na rzecz obowiązanego kosztów postępowania w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie – według norm przepisanych.

Powodowie w odpowiedzi na zażalenie wnieśli o jego oddalenie i zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Trafnie przyjmuje Sąd Okręgowy, że przepis art. 730¹ § 1 k.p.c. wymienia dwie przesłanki udzielenia zabezpieczenia a mianowicie istnienie roszczenia oraz istnienie interesu prawnego w zabezpieczeniu, przy czym obie te przesłanki powinny być uprawdopodobnione.

Uprawdopodobnienie roszczenia przez wnioskodawcę oznacza „przytoczenie takich okoliczności, z których będzie wynikać, że roszczenie mu przysługuje a okoliczności te będą przez niego uprawdopodobnione” (por. T. Ereciński, J. Gazdowski, M. Jędrzejowska, Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz, W – wa 2006 r., t. 3 s. 400 – 4001). Można zatem powiedzieć, że przesłanka ta będzie spełniona jeśli wnioskodawca przedstawi materiał, niekoniecznie spełniający wymogi stawiane przez przepisy o postępowaniu dowodowym, z którego można jednak wynieść ze znacznym stopniem prawdopodobieństwa, że roszczenie rzeczywiście istnieje (por. art. 243 k.p.c.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy miał podstawę do przyjęcia, że materiał taki został przez wnioskodawców w rozpoznawanej sprawie przedstawiony. Materiał procesowy zgromadzony w sprawie w postaci dowodów z dokumentów, dowodów z opinii biegłych, okoliczności bezspornych, dostatecznie uprawdopodobniają istnienie roszczenia i to zarówno co do zasady, jak i co do kwoty określonej w treści zaskarżonego postanowienia. Wskazuje na to w szczególności treść opinii biegłych szacujących odrębnie majątek ruchomy i nieruchomy spółki. Jeżeli dodać do tego odsetki za opóźnienie za okres od 1.04.2011 r. do 21.10.2013 r. oraz przewidywane koszty postępowania (por. art. 736 § 3 k.p.c.) okaże się, że udzielenie zabezpieczenia do sumy 3.941.605,04 zł koresponduje z materiałem dowodowym sprawy i nie narusza przepisów powołanych przez skarżącego w pkt 1 i 2 zarzutów zażalenia.

Nie jest też tak, aby Sąd Okręgowy naruszył art. 738 k.p.c. w związku z art. 730¹ § 3 k.p.c. poprzez udzielenie zabezpieczenia w wysokości przekraczającej żądanie wniosku. Pretensja skarżącego w tym przedmiocie jest najprawdopodobniej wynikiem jego błędu rachunkowego, gdyż iloczyn liczb 1.742.264,51 zł i 2 to 3.484.529 zł a nie 3.848.529,02 zł, jak to mylnie wskazano w zażaleniu. Jednocześnie, Sąd Okręgowy ustrzegł się od naruszeniu przepisu art. 111¹ ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece stosując się do generalnej zasady: jedna hipoteka przymusowa – jednak nieruchomości (por. T. Czech, Hipoteki. Komentarz, LexPolonica, uwagi do art. 111¹). Również wnioskodawca uwzględnił powyższą regulację, domagając się we wniosku ewentualnym obciążenia każdej z dwu nieruchomości pozwanego hipoteka przymusową do kwoty 1.742.264,51 zł. W rezultacie, także i w tym aspekcie Sąd Okręgowy nie naruszył zakazu orzekania ponad granice wniosku o zabezpieczenie.

Odmienność ochrony prawnej udzielonej w postępowaniu zabezpieczającym wyraża się w tym, że jest to ochrona o tymczasowym charakterze, ma ona inną treść niż w postępowaniu rozpoznawczym, zaś orzeczony sposób zabezpieczenia różni się od treści obowiązku nałożenia na obowiązanego w merytorycznym orzeczeniu. Tak właśnie jest w przypadku hipoteki przymusowej, której celem jest zabezpieczenie oznaczonej wierzytelności a nie jej zaspokojenie (por. art. 747 pkt 2 k.p.c.). Nie ma, zatem racji skarżący wytykając Sądowi Okręgowemu naruszenie przepisu art. 731 k.p.c. przez zastosowanie takiego sposobu zabezpieczenia w sprawie, w której przedmiotem żądania pozwu jest spełnienie świadczenia pieniężnego.

Nadmienić w tym miejscu wypada, iż Sąd Okręgowy udzielając powodowi zabezpieczenia uwzględnił interes zarówno uprawnionego jak i obowiązanego, czemu dał wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Zasadnie Sąd ten przyjmuje, że obciążenie hipoteką przymusową prawa użytkownika wieczystego nieruchomości daje należną ochronę uprawnionemu, gdyż wzmacnia jego pozycję przy egzekucyjnym wykonaniu przyszłego wyroku, z drugiej strony zaś, nie obciąża obowiązanego ponad miarę, jako że bezsprzecznie pozwała na dalsze funkcjonowanie pozwanej spółki.

Najwięcej miejsca skarżący poświęcił krytyce zaskarżonego postanowienia pod kątem naruszenia przepisów art. 730¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 730¹ § 2 k.p.c. poprzez udzielenie powodowi zabezpieczenia w sytuacji braku interesu prawnego po stronie uprawnionego. W ocenie Sądu Apelacyjnego krytyka ta nie jest słuszna. Za istnieniem tej przesłanki przemawia w pierwszej kolejności wszczęte i toczące się nadal śledztwo w sprawie możliwości popełnienia przestępstw z art. 300 § 2 k.k. i 301 § 1 k.k. Usprawiedliwione przypuszczenie, iż mogło dojść do sprzecznego z prawem obciążenia i zbywania majątku pozwanej spółki oraz przenoszenia składników majątkowych w postaci taboru

samochodowego pozwanej spółki na nowopowstałą jednostkę gospodarczą – a takie leży u podstaw postępowania karnego, o którym mowa powyżej – wskazuje na to, iż brak zabezpieczenia roszczeń powodów uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia.

Sąd Okręgowy zasadnie powołuje się tutaj również na obiektywne pogorszenie się wyników finansowych pozwanej spółki, widoczne przy analizie poszczególnych wskaźników ekonomicznych. Oceny tej nie zmieniają okoliczności przedstawione w zażaleniu. Zauważyć wypada, że argumentacja użyta w uzasadnieniu zażalenia w istocie dostarcza dodatkowych argumentów usprawiedliwiających udzielenie zabezpieczenia. Jeżeli, bowiem ma być tak jak wskazuje skarżący, iż ustanowienie hipotek przymusowych grozić ma pozbawieniem pozwanej zdolności kredytowej, a w dalszej kolejności nawet prowadzić do ogłoszenia jej upadłości, to tym bardziej wskazuje to na fakt, że pozwana z uwagi na swoją złą kondycję finansową może mieć problemy z zaspokojeniem roszczenia powodów. Tym samym, uprawdopodobniony jest wniosek, iż brak zabezpieczenia, co najmniej poważnie utrudni, jeżeli nie uniemożliwi wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia.

Z tych przyczyn zażalenie pozwanego oddalono, jako bezzasadne (art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania zażaleniowego, stanowiących w tym wypadku fragment kosztów postępowania zabezpieczającego, Sąd orzeknie w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 745 § 1 k.p.c.).